

9. Романенко Ю.А. Мониторинг знаний по химии: Для учащихся 8 классов.- в 4-х частях.- Донецк, ДонНУ, 2003.-44с.
10. Романенко Ю.А. Мониторинг знаний по химии: Для учащихся 9 классов.- в 4-х частях.- Донецк, ДонНУ, 2003.-36с.
11. Романенко Ю.А., Олейник Н.М. Мониторинг знаний по химии: Для учащихся 10 классов.- в 4-х частях.- Донецк, ДонНУ, 2003.-44с.
12. Романенко Ю.А., Олейник Н.М. Мониторинг знаний по химии: Для учащихся 11 классов.- в 4-х частях.- Донецк, ДонНУ, 2003.-36с.
13. Романенко Ю.А., Олійник М.М. Проблеми валідації системи тестів з хімії для контролю знань учнів загальноосвітньої школи// Педагогіка і психологія. - 2002.- № 1-2 (34-35). – С.41-52.
14. Романенко Ю.А. Технологія моніторингу освіти на регіональному рівні /Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки: Зб.наук.пр./Редкол.: Т.І.Сущенко (відп.ред.) та ін.- Київ-Запоріжжя.- 2002.- Вип. 24. – С. 60 - 63.
15. Шишов С.Е., Кальней В.А. Школа: мониторинг качества образования М.: Пед.общ-во России, 2000.-320с.

В статтє представлено теоретический анализ и експеримент апробации технологии и механизма мониторинга результатов обучения химии в общеобразовательных учебных заведениях Ленинского районного отдела образования г. Донецка, как одного целостного звенья системы образования Украины.

Ключевые слова: тесты, механизм мониторинга, технология, эксперимент, качество обучения.

There is some theoretical analysis and the experiment on the approbation of technology and mechanism of the progress monitoring in teaching chemistry in the secondary schools in Leninskiy district of Donetsk as one single system of education in Ukraine.

Key words: tests, mechanism of monitoring, technology, experiment, the quality of teaching.

Яна Смоляна

РОЛЬ ТА МІСЦЕ МЕДІАПЕДАГОГІКИ В ОСВІТНЬО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ

У статті розглядається поняття медіапедагогіка, її функції, принципи, місце в сучасному освітньо-виховному процесі.

Вивчення впливу засобів масової комунікації (а особливо телебачення) почалося майже одночасно з їх виникненням. У 60-70-х роках ХХ ст. радянські та зарубіжні вчені почали інтенсивно досліджувати можливості використання аудіовізуальних засобів у навчанні та вихованні, що повинно було призвести до інтенсифікації учбового та виховного процесів. "Систематичне збільшення та різноманітність фонду учбових кінофільмів, діафільмів, звукозаписів, постійне удосконалення апаратури, технічних засобів, здійснення технічного всеобучу вчителів створюють реальні можливості для систематичного та цілеспрямованого використання аудіовізуальних засобів навчання на уроках [1,2]."

Проблема використання засобів масової комунікації в освітньо-виховному процесі розглядалася в працях С.І.Архангельського, А.М.Гельмонта, З.М.Шалик та ін. У той же час почав використовуватися термін телерадіопедагогіка. Як зазначає О.А.Чайковська, "використання мультимедійних технологій дозволяють забезпечити одну з найважливіших педагогічних умов навчання, на якій наголошують психологи і педагоги – багатоканальність і полімодальність сприйняття інформації [5,6]"

На сьогоднішній день засоби масової комунікації є одним з найвпливовіших чинників соціалізації сучасної людини, їх освітньо-виховні можливості набули нового значення і досить широко почали використовуватися у сучасному педагогічному процесі. Саме тому дуже актуальною стала проблема використання медіапедагогіки в освітньо-виховному процесі. Нашою метою є дослідити роль та місце медіапедагогіки в освітньо-виховному процесі.

Згідно з дослідженнями історії медіапедагогіки проф. А.В. Федоровим, починаючи з 60-х років у таких країнах світу як Великобританія, США, Канада, Франція, Японія у педагогічній науці сформувався специфічний напрямок – медіаосвіта, призначення якої було допомогти школярам та студентам краще адаптуватися у світі медіакультури, засвоїти мову засобів масової інформації, навчитися аналізувати так звані медіатексти і т.д. В англійських країнах використовується не поняття медіапедагогіка, а поняття медіаграмотність "media literacy" та медіаосвіта "media education". Американський дослідник Девід Консідайн пропонує таке визначення медіаграмотності – це здатність знаходити, аналізувати, оцінювати та передавати інформацію у всіх існуючих форматах. У німецькомовних країнах використовується термін медіапедагогіка "mediendidaktik".

Один з провідних російських спеціалістів в області медіаосвіти Ю.Н.Усов вважає, що медіаосвіта – це процес розвитку особистості засобами та на матеріалі засобів масової комунікації. Сучасний російський "Психолого-педагогічний словник" визначає медіаосвіту, як "напрямок у педагогіці, який виступає за вивчення школярами закономірностей масової комунікації. Головне завдання медіаосвіти – підготувати нове

покоління до життя у сучасних інформаційних умовах, до сприйняття різноманітної інформації, навчити людину розуміти її, усвідомлювати наслідки її впливу на психіку, оволодіти засобами спілкування на основі невербальних форм комунікації за допомогою технічних засобів чи сучасних інформаційних технологій [3,68].

Українськими дослідниками (зокрема С.Шумаєвою) зазначається, що використання терміну медіаосвіта "є досить неоднозначним, оскільки в українській мові йому не має прямого відповідника [3,70]", О.Невмержицькою пропонується використання терміну "медійна педагогіка". Медійна педагогіка – це інтердисциплінарна наука про контрольований вплив і використання мас-медіа у дидактичних і виховних функціях [4,70]. На нашу думку, термін медіапедагогіка точніше відображає роль засобів масової комунікації в освіті, навчанні та вихованні і більше підходить для використання у сучасній педагогічній науці.

Засоби масової комунікації починають впливати на дитину майже від самого її народження, і цей вплив дуже часто носить неконтрольований, стихійний характер, тому саме медіапедагогіка є засобом мінімізації цього впливу.

У 1989 році Рада Європи, яка керувалася документами ЮНЕСКО, прийняла "Резолюцію про медіапедагогіку та нові технології", у якій зазначається: "Медіапедагогіка повинна готувати людей до життя в демократичному громадянському суспільстві. Людям потрібно дати розуміння структури, механізмів і змісту медіа. Зокрема, людям потрібно розвивати здібності незалежного критичного судження про зміст медіа... Визначити вирішальну роль медіа як телевізійного, радіо, кінематографічного і т.д. культурного досвіду дітей, медіаосвіта повинна починатися як можна раніше і продовжуватися усі шкільні роки, у якості обов'язкового для вивчення предмету" [6,68].

О.Невмержицька пропонує такі функції медіапедагогіки: а) описову (діагностичну). „Предметом опису та аналізу є сутність і розвиток медіа, різних едукативних ситуацій, що проявляються через медіа, наслідки їх впливу (позитивні і негативні) і т.д.; б) з'ясувальну – описувані факти, наприклад, ефекти впливу медіа, повинні бути з'ясовані через апеляцію до підтвердженого знання і теорії з різних наукових дисциплін; в) прогностичну – використовуючи опис і з'ясування можна передбачити, наприклад, які можуть бути виховні наслідки інтенсивного творення і поширення фільмів, переповнених насиллям і агресією; г) технічну - формулювання практичних вказівок, рекомендацій і директив щодо свідомого і критичного відбору мас-медіа [3,70].”

Канадським вченим Л.Мастерманом були розроблені 18 принципів медіапедагогіки: 1) медіапедагогіка - це серйозна і важлива область, пов'язана з більшістю соціальних структур демократичного суспільства; 2) центральна концепція медіапедагогіки - репрезентація. Медіа не відбивають реальність, а представляють її, використовуючи систему знаків і символів. Без цього принципу медіапедагогіка неможлива; 3) медіаосвіта це процес, що відбувається протягом усього життя людини. Однак - учні є пріоритетною аудиторією для медіаосвіти; 4) мета медіапедагогіки полягає не тільки у вихованні критичного мислення, але критичної автономії; 5) медіаосвіта - це дослідницький процес; 6) медіапедагогіка - актуальна і вчасна, вона втілює вираз "тут і тепер" у широкому ідеологічному й історичному контексті; 7) ключові поняття медіапедагогіки в більшому ступені аналітичних інструментів, ніж альтернативний зміст; 8) зміст у медіапедагогіці означає розвиток варіативних аналітичних інструментів; 9) ефективність медіапедагогіки може бути оцінена двома критеріями: здатністю учнів застосувати своє критичне мислення у нових ситуаціях і кількістю зобов'язань і мотивацій, виражених ними стосовно медіа; 10) в ідеалі оцінка медіаосвіченості учнів - це їх самооцінка; 11) медіапедагогіка намагається змінити відносини між вчителем і учнями, даючи їм можливість для міркування і діалогу; 12) медіапедагогіка - це, скоріше, діалог, ніж дискусія; 13) медіапедагогіка в основному активна і покликана допомогти створити більше відкритих і демократичних педагогів. В цілому, медіапедагогіка - це безліч нових шляхів діяльності і їх застосування у нових областях; 14) медіапедагогіка спрямована на спільне, переважно групове, навчання; 15) медіапедагогіка складається з "практичної критики" і "критичної практики"; 16) медіапедагогіка вбирає в себе відносини між батьками, професіоналами в сфері медіа і педагогами; 17) медіапедагогіка пов'язана з принципом триваючих змін; 18) медіапедагогіка - особлива область. Існуючі знання не просто передаються вчителями чи "відкриваються" учнями. Це предмет критичного дослідження і діалогу, у ході яких нові знання активно здобуваються педагогами й учнями. Ці принципи є актуальними і для сучасної медіапедагогіки.

Л.Мастерман також виділив наступні виховні та дидактичні цілі медіапедагогіки:

- "збагачувати учнів досвідом невербального спілкування, всебічно розвивати їх перцептивні здібності;
- навчати розуміти різні види невербальних повідомлень;
- забезпечувати механізми психологічного дистанціювання та психологічного захисту від впливів ЗМК;
- озброювати навичками критичної оцінки мас-медійної інформації;
- активізувати молодь у діяльності ЗМК [4,71].”

Більшість дослідників, що вивчали проблему застосування медіапедагогіки (Л.Мастерман, К.Безелгет, Ю.Усов) наголошували на тому, що одним з найважливіших її завдань є формування критичного мислення та критичного відношення до засобів масової комунікації. Саме критичне відношення дозволяє мінімізувати такі негативні наслідки спілкування з ЗМК (і телебаченням зокрема) як стереотипне сприйняття окремих соціальних груп, формування гендерних стереотипів, наслідування насильства та жорстокості,

недовіра до оточуючого світу, нереальне уявлення про світ і т.д. Як показала практика медіапедагогіки у США та Великобританії, для того, щоб „прищепити” телеглядачам навички критичного телеперегляду, необхідно провести просвітницьку роботу загального характеру, що включає ознайомлення дітей з особливостями різних видів телепрограм, розповідь про штучність (вигаданість) більшості телевізійних сюжетів, розкриття головних характеристик електронного телебачення, пояснити дійсне призначення рекламних роликів, попередження про можливий згубний ефект впливу „блакитного” екрану на психіку та свідомість, надання допомоги у розумінні різниці між екранним зображенням насилля та його здійсненням у реальному житті.

Згідно з рішенням американських дослідників, які займаються медіапедагогікою, школярі повинні мати деякі знання, щоб їх відношення до програм телебачення стало більш критичним. Ці знання стосуються:

- „спецефектів, які використовуються при створенні телепередач, суттєвої стислості у багатьох із них простору та часу;
- ролі комерції на телебаченні, під впливом якої у зміст телепередач закладається система цінностей, яка є прийнятною для більшості телеглядачів, але яка не обов'язково прийнятна для усіх інших;
- різниці між об'єктивним повідомленням новин та різного роду відомостями та пропагандою на телебаченні, особливо у рекламних роликах;
- адекватності протилежних точок зору по питанням, які порушуються у новинах та документальних фільмах [3, 227]”.

Базові знання з медіапедагогіки повинні мати не тільки вихователі, вчителі, соціальні педагоги, а й батьки, саме їх об'єднані зусилля необхідні для того, щоб вплив засобів масової інформації на дитину мав не негативний, а позитивний характер і освітньо-виховний потенціал засобів масової комунікації був реалізований повною мірою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Невмержицька О. Медійна педагогіка за кордоном // Рідна школа. - січень 2004. - С.70-72.
2. Психолого-педагогический словарь / Под общ. ред. А.А.Беляева и др. - М.: Мысль, 1999. - 447 с.
3. Федоров А.В. Подготовка студентов педвузов к эстетическому воспитанию школьников на материале экранных искусств (кино, телевидение, видео). Учеб. пособие для вузов. - Таганрог: Изд-во Таганрог. гос. пед. ин-та, 1994. - 384 с.
4. Шалик З.М. Педагогические условия эффективного использования экранных и звуковых средств в учебном процессе средней общеобразовательной школы. Диссертация на соискание уч.степени канд. педагогических наук. - К.: НИИ психологии УССР, 1975.
5. Шумаєва С. Медіа освіта: історичні та культурологічні аспекти розвитку // Рідна школа, №5, 2003. – С.70-72.
6. Чайковська О.А. Формування музичних знань молодших школярів засобами мультимедійних технологій навчання. – Диссертация на здобуття наук.ступеня канд. педагогічних наук. – К.: КНУКіМ, 2002.

В статье рассматривается понятие медиапедагогика, ее функции, принципы, место в современном образовательно-воспитательном процессе.

This article analyze the term media pedagogic, it's functions, principles, place in educational process.

Зінаїда Тарутіна

ЗНАЧЕННЯ ПРИРОДОЗНАВЧОЇ ОПОРИ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ

Обгрунтовано необхідність використання у навчально-виховному процесі здобутків нових наук про людину – генетики, етології, нейробіології та інших. Наведений приклад важливості для педагогіки і психології даних про перебудову структур і можливостей мозку у підлітковому віці. Запропоновано використати інші людинознавчі досягнення усіх точних наук.

Ключові слова: стійкий розвиток, цілі освіти, гуманізація, особистісна орієнтація, точні науки.

Світові і національні процеси та явища настільки стрімкі й комплексні, що необхідність внесення на зламі сторіч певних змін у стратегічні плани розвитку освітньої системи України є своєчасними і виправданими. Одне з принципових нововведень Національної доктрини розвитку освіти України в XXI столітті – модернізація основної освітньої парадигми.

Найбільш конденсоване формулювання нових поглядів на мету освіти ми знаходимо в Національній доктрині і в працях міністра освіти і науки України В.Кременя: “Орієнтація на людину, фундаментальні цінності, рішуча демократизація освіти — ось ті підвалини, на яких має базуватися освіта третього тисячліття. Гармонійно розвинена *особистість* має стати головною метою і змістом усієї системи освіти.”